

Sygn. akt VIII U 425/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: st.sekr.sądowy Dorota Laszczuk

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy M. B. (...) z siedzibą w B.

przy udziale zainteresowanej A. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o nieważność decyzji

na skutek odwołania M. B. (...) z siedzibą w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 30 stycznia 2012 r. nr (...) - (...)

oddala odwołanie

/na oryginale właściwy podpis/

Sygnatura akt: VIII U 425/13 **Uzasadnienie**

Decyzją z dnia 30 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji Zakładu Nr 59/2011 z dnia 27 stycznia 2011 r. o objęciu ubezpieczeniami społecznymi A. K. (2) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o świadczenie usług na rzecz płatnika M. R. w okresie od 1 września 2009 do 30 września 2009 roku oraz ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia z powyższego tytułu.

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że płatnik M. R. obecnie B. zawarła umowę o dzieło z wieloma osobami. Praca wykonywana przez osoby zatrudnione na podstawie tych umów, miała charakter umów o świadczenie usług, dla których zgodnie z art. 750 kodeksu cywilnego stosuje się przepisy o zleceniu. Osoby te winny być zgłoszone do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez M. R. z tytułu umowy - zlecenie, a uzyskany z tytułu zawartych umów przychód winien stanowić podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Organ rentowy podał, że decyzje administracyjne wydaje się m.in. w przypadku sporu, tj. gdy zostały złożone zastrzeżenia do protokołu kontroli, które nie zostały pozytywnie rozpatrzone. Płatnik składek złożył zastrzeżenia pismem z dnia 17 czerwca 2010 r., na które uzyskał pisemną odpowiedź - pismo z dnia 23 czerwca 2010 r. Dodatkowo w piśmie tym poinformowano pełnomocnika, że zgodnie z przepisem art. 91 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych ustalenia zawarte w protokole kontroli stanowiąc będą podstawę do wydania decyzji. Inspektorat ZUS w B. postanowieniem z dnia 21 października 2010 r. wyznaczył termin na wydanie decyzji w wyżej wskazanym zakresie do dnia 31 stycznia 2011 r. W związku z brakiem wymaganych korekt w dniu 27 stycznia 2011 r. Inspektorat ZUS w B. na podstawie art. 91 ust.5 w oparciu o protokół kontroli z dnia 20 maja 2010 r. wraz z załącznikami wydał m.in. zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzję.

Organ rentowy podniósł, iż zgodnie z art. 180 kpa oraz art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego należy stosować tylko, jeżeli przepisy dotyczące ubezpieczeń społecznych nie ustalają odmiennych zasad.

Nadto, organ dodał, iż w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych uregulowano w art. 83a ust. 2 instytucję stwierdzenia nieważności odmiennie od regulacji zawartej w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Podniósł, iż w myśl art. 83a ust. 2 decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach kpa. Powyższy przepis ograniczył możliwość wszczęcia w sprawie nieważności decyzji do działania organu z urzędu. Dlatego w przypadku wniesienia przez stronę wniosku o stwierdzenie nieważności, jeżeli nie zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania z urzędu, powinien on skutkować wydaniem decyzji o odmowie wszczęcia postępowania z powodu jego niedopuszczalności, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Ponadto powyższy artykuł pozwala na weryfikację z urzędu w postępowaniu administracyjnym ostatecznych decyzji administracyjnych, ale wyłącznie pod warunkiem, że od takiej decyzji nie zostało wniesione odwołanie do sądu powszechnego.

Organ rentowy powołał w tej kwestii się na wyrok NSA w Warszawie z dnia 3.07.2008r. sygn. akt II GSK 240/08, zgodnie z którym art. 83a ust.2 winien być interpretowany w sposób, który wyklucza możliwość kolizji pomiędzy postępowaniami, wynikających z poddania tej samej decyzji kontroli sądu powszechnego oraz kontroli administracyjnej i sądowo administracyjnej. Taka kolizja miałaby miejsce, gdyby przyjąć, że strona może na podstawie art. 83a ust 2 o systemie żądać w postępowaniu administracyjnym stwierdzenia nieważności ostatecznej decyzji organu rentowego, która wcześniej była kontrolowana przez sąd powszechny.

Organ rentowy podniósł, iż w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności z urzędu, ponieważ decyzja ZUS w sprawie której złożono wniosek, była przedmiotem odwołania do sądu powszechnego, co skutkuje koniecznością wydania decyzji o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności z powodu jej niedopuszczalności.

Podniósł także, iż zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011r. (I UZP 3/10), której nadano moc zasady prawnej, od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Wnioskodawczyni odwołała się od powyższej decyzji do Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez uwzględnienie żądania wniosku tj. stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji z uwagi na rażące naruszenie procedury administracyjnej popełnione przez organ w toku jej wydawania oraz o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Przedmiotowej decyzji wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009 r., nr 205 poz. 1585 z późn. zm.) (dalej: u.s.u.s.) poprzez jego błędną wykładnię, art. 123 u.s.u.s. poprzez jego błędne zastosowanie, art. 157 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) (dalej: k.p.a.) poprzez jego niezastosowanie oraz art. 180 § 1 k.p.a. poprzez jego niezastosowanie. Zarzuciła także naruszenie art. 78 i 77 Konstytucji.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, że na mocy art. 180 § 1 k.p.a. w zw. z art. 157 § 2 k.p.a. posiada legitymację do złożenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji, którego podstawą są rażące naruszenia procedury administracyjnej dokonane przez organ w toku wydawania skarżonej decyzji. Naruszeń tych nie jest władnym badać sąd powszechny rozpatrujący na mocy art. 83 ust. 2 u.s.u.s. odwołania od decyzji Zakładu, ale jedynie w zakresie zarzutów natury materialnoprawnej.

Odwołująca się podniosła, iż organ rentowy dokonał błędnej interpretacji art. 83a ust.2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, bowiem dokonując wykładni gramatycznej tegoż art. należy stwierdzić, że przyznaje on ZUS uprawnienie do działania z urzędu, ale tylko w odniesieniu do ostatecznych decyzji Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu. Użyte sformułowanie, w jej ocenie, nie pozwala uznać, iż powyższy przepis odbiera stronom postępowania możliwość zainicjowania takiej weryfikacji w drodze wniosku.

W ocenie skarżącej nie można przy tym uznać, iż jednocześnie badanie poprawności decyzji przez sąd powszechny oraz przez właściwy organ wyższego stopnia stanowiłoby wzajemne naruszanie kompetencji. Sąd powszechny bada bowiem decyzje Zakładu w kontekście jej poprawności materialnoprawnej, natomiast organ administracji publicznej prowadzi kontrolę w oparciu o przepisy k.p.a.

Po pierwsze, gdyby przyjąć, iż sąd powszechny jest władny badać naruszenia procedury administracyjnej popełnione w toku wydawania decyzji, oznaczałoby to wkroczenie przez sąd powszechny w kompetencje organów administracji publicznej i sądów administracyjnych. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie taka ingerencja uznawana jest za niedopuszczalną.

Mimo, że odwołująca się działając zgodnie z pouczeniem organu umieszczonym na końcu zaskarżonej niniejszym odwołaniem decyzji, skierowała swoje odwołanie do Sądu, oczywistym jest, iż sąd powszechny nie posiada kompetencji do orzeczenia na korzyść odwołującej się - nie może bowiem, jak by to mógł uczynić właściwy zgodnie z przepisami k.p.a. organ wyższego stopnia - stwierdzić nieważności decyzji w oparciu o przepisy k.p.a.

Nieuchronnie więc właściwym do rozpatrzenia niniejszego odwołania od skarżonej decyzji w oparciu o przepisy k.p.a. winien być organ wyższego stopnia względem organu, który skarżoną decyzję wydał.

Po drugie, gdyby - jak chciałby tego organ - przyjąć, iż poza ustanowionym w art. 83a ust. 2 u.s.u.s. uprawnieniem organu, nie jest możliwe inicjowanie, na wniosek strony, instancyjnej kontroli poprawności postępowania Zakładu w toku wydawania decyzji, stanowiłoby to rażące ograniczenie przysługującego każdej osobie prawa do zaskarżania decyzji wydawanych w I instancji, gwarantowanej w art. 78 Konstytucji RP.

Art. 83a ust. 2 u.s.u.s. nie może być interpretowany przez organ rozszerzające, a jego wykładnia gramatyczna nie daje podstaw dla twierdzenia, iż jedynym podmiotem uprawnionym do zainicjowania procedury stwierdzenia nieważności decyzji, w przypadku decyzji, od której wniesiono wcześniej odwołanie dotyczące naruszeń natury materialnoprawnej jest Zakład.

Po trzecie, odmówienie stronie postępowania możliwości wniesienia o stwierdzenie nieważności decyzji prowadziłoby do sytuacji, w której Zakład mógłby bezkarnie łamać przepisy procedury administracyjnej w toku wydawania decyzji wiedząc, iż kontrola legalności jego działań w ww. zakresie właściwie nie może nastąpić.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie oraz powołał się na argumentację zawartą w treści zaskarżonej decyzji.

Podniósł nadto, iż w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do wszycia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji z urzędu, ponieważ omawiana decyzja ZUS była przedmiotem rozpoznania przez sąd powszechny.

Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej A. K. (1) doręczając jej odpis odpowiedzi na odwołanie i odpis pełnomocnika skarżącej.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Decyzją z dnia 27 stycznia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że obejmuje A. K. (1) ubezpieczeniami społecznymi tj. emerytalnym, rentowym i wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o świadczenie usług na rzecz płatnika M. R. w okresie od 1 do 30 września 2009 roku.

/okoliczności bezsporne/

Prawomocnym wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie VIII U 1308/11 oddalił odwołanie skarżącej od decyzji z dnia 27 stycznia 2011 roku.

/okoliczności bezsporne, nadto akta sprawy VIIIU 1308/11k. 1-5,7-9,22,27-36,53,60-65,68-82,92,93-104,122-125/

W dniu 8 października 2012 roku płatnik złożyła wniosek do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 27 stycznia 2011r. ,która była przedmiotem rozpoznania w postępowaniu odwoławczym w sprawie VIIIU 1308/11.

Płatnik zarzuciła, że powyższa decyzja została wydana z rażącym naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego tj. art. 7 k.p.a., art. 8 k.p.a., art. 9 k.p.a., art. 10 § 1 k.p.a., art. 11 k.p.a., art. 12 k.p.a., art. 75 § 1 k.p.a., art. 77 k.p.a., art. 78 § 1 k.p.a., art. 80 k.p.a. oraz art. 107 k.p.a., a także art. 91 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.)

/okoliczności bezsporne/

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 30 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji Zakładu Nr 59/2011 z dnia 27 stycznia 2011 r. o objęciu ubezpieczeniami społecznymi A. K. (1) z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o świadczenie usług na rzecz płatnika M. R. w okresie od 1 do 30 września 2009 roku oraz ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia z powyższego tytułu.

/okoliczności bezsporne/

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Swoje ustalenia w niniejszej sprawie Sąd oparł na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym w szczególności na podstawie dokumentacji załączonej do akt rentowych. Dokumentom urzędowym, sporządzonym w przepisanej formie przez powołane do tego organy należało dać wiarę co do tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego, odwołanie wnioskodawczyni M. R. nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazania wymaga, że w ocenie Sądu Okręgowego prawdziwym celem złożonego do ZUS wniosku, inicjującego niniejsze postępowanie, było poddanie ponownej weryfikacji decyzji o objęciu ubezpieczonej ubezpieczeniem społecznym i doprowadzenie do jej obalenia pomimo zapadłego w sprawie wyroku VIIIU 1308/11. Zatem wszczęte postępowanie służyć by miało ponownej weryfikacji przedmiotu poprzedniej decyzji – czy decyzja odnośnie objęcia A. K. (2) ubezpieczeniem społecznym była prawidłowa.

Decyduje o tym przedmiot decyzji, jakim jest objęcie ubezpieczeniem społecznym a w przypadku niniejszej sprawy doprowadzenie do nieważności decyzji, której przedmiotem jest objęcie ubezpieczeniem społecznym .

Wnioskodawczyni w swoim odwołaniu zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009 r., nr 205 poz. 1585 z późn. zm.) (dalej: u.s.u.s.) poprzez jego błędną wykładnię, art. 123 u.s.u.s. poprzez jego błędne zastosowanie oraz art. 157 § 2 ustawy z dnia 14

czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) (dalej: k.p.a.) poprzez jego niezastosowanie oraz art. 180 § 1 k.p.a. poprzez jego niezastosowanie.

Organ rentowy, powołując się na treść uchwały Sądu Najwyższego w składzie siedmiu sędziów - której nadano moc zasady prawnej (sygn. I UZP 3/10) – wskazał że od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - organu rentowego, wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji, przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, a Zakład może z zachowaniem warunków określonych w ustawie systemowej (art. 83a ust. 2), „unieważnić” własną decyzję z przyczyn, o których mowa w art. 156 § 1 k.p.a. Nadto, organ dodał, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych uregulowała w art. 83a ust. 2 instytucję stwierdzenia nieważności odmiennie od regulacji zawartej w Kodeksie postępowania administracyjnego, gdyż możliwość wszczynania postępowania ograniczono do działania organu z urzędu.

Wnioskodawczyni utrzymywała natomiast, że na mocy art. 180 § 1 k.p.a. w zw. z art. 157 § 2 k.p.a. posiada legitymację do złożenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji, którego podstawą są rażące naruszenia procedury administracyjnej dokonane przez organ w toku wydawania skarżonej decyzji, bowiem naruszeń tych nie jest władnym badać sąd powszechny rozpatrujący na mocy art. 83 ust. 2 u.s.u.s. odwołania od decyzji Zakładu jedynie w zakresie zarzutów natury materialnoprawnej. W żadnym razie nie można, jej zdaniem uznać, iż jednoczesne badanie poprawności decyzji przez sąd powszechny oraz przez właściwy organ wyższego stopnia stanowiłoby wzajemne naruszanie kompetencji. Sąd powszechny bada bowiem decyzje Zakładu w kontekście jej poprawności materialnoprawnej, natomiast organ administracji publicznej prowadzi kontrolę w oparciu o przepisy k.p.a.

Na wstępie zatem koniecznym było rozstrzygnięcie kwestii możliwości orzekania w niniejszej sprawie przez sąd powszechny.

Zgodnie z treścią art. 83 ust 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz.1585 j.t.) (dalej: u.s.u.s) od decyzji Zakładu przysługuje odwołanie do właściwego sądu w terminie i według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

W art. 83a ust. 2 powyższej ustawy wskazano, że decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

W wyroku z dnia 9 lutego 2010 r. w sprawie o sygn. akt: I UK 151/09, Sąd Najwyższy stwierdził, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie sądowe nie stanowi prostej kontynuacji postępowania administracyjnego, bowiem tylko w wyjątkowych wypadkach kontrola sądowa decyzji organu rentowego przeprowadzana jest przez pryzmat przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Zasadę posiłkowego stosowania Kodeksu postępowania administracyjnego w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych wyrażono w art. 180 k.p.a. Zgodnie z art. 180 § 1 k.p.a. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy Kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmiennie zasady postępowania w tych sprawach. Jak stanowi art. 181 k.p.a., organa odwoławcze, właściwe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, określają przepisy odrębne; do postępowania przed tymi organami stosuje się odpowiednio przepis art. 180 § 1 k.p.a. Treść tego przepisu z jednej strony oznacza przyznanie pierwszeństwa w sprawach z ubezpieczeń społecznych przepisom szczególnym, z drugiej zaś wskazuje, że postępowanie odwoławcze toczy się, poprzez zastosowanie art. 83 ust. 2. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, na zasadach i w trybie określonym w Kodeksie postępowania cywilnego.

Jednoznacznie zatem wynika z przytoczonych regulacji, iż w wymienionych sprawach pierwszeństwo w zastosowaniu mają przepisy szczególne, natomiast przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się wtedy, gdy określonej kwestii nie normują przepisy szczególne.

Podkreślenia wymaga także, że przepis art. 1 k.p.c. zawiera definicję sprawy cywilnej, która jest sprawą wynikającą ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz z prawa pracy. W rozumieniu tego przepisu (formalnoprawnym znaczeniu) sprawami cywilnymi są również sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych,

a więc sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych (art. 477⁹ k.p.c.), do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu wedle reguł właściwych dla tej kategorii. Odwołanie pełni rolę pozwu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999, nr 16, poz. 529 oraz postanowienie z dnia 29 maja 2006 r. I UK 314/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 173). Jego zasadność ocenia się zatem na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się zatem na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1980 r., III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142, z dnia 27 listopada 1984 r., III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108 oraz z dnia 21 września 1984 r., III CZP 53/84, OSNCP 1985 nr 5-6, poz. 65). Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania. Podzielając to stanowisko, jak i pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., II UKN 356/01 (OSNAPiUS 2004 nr 3, poz. 52), wskazać należy, że w wypadkach innych wad, wymienionych w art. 156 § 1 k.p.a. i w przepisach, do których odsyła art. 156 § 1 pkt 7 k.p.a., konieczne jest wszczęcie odpowiedniego postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji i wyeliminowania jej z obrotu prawnego.

Podkreślić należy, iż decyzja, o której unieważnienie w konsekwencji wnosi ubezpieczona, została zweryfikowana przez Sąd w postępowaniu sądowym w sprawie VIIU 1308/11, z odwołania od tej decyzji. Sąd orzekając w tej sprawie nie dopatrywał się wad formalnych decyzji dyskwalifikujących tę decyzję w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania, bowiem rozpoznał odwołanie od decyzji i wydał orzeczenie. Inne wady decyzji winny były być korygowane przez ubezpieczoną przed uprawomocnieniem się tej decyzji, natomiast nie mogą służyć jako ew. argument do wniosku o wszczęcie postępowania o stwierdzenie nieważności po uprawomocnieniu się decyzji.

Sąd podziela stanowisko zawarte w treści postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt: I OSK 1706/11, zgodnie z którym Sąd powszechny jest właściwy do rozpoznawania odwołań od decyzji wymienionych w art. 83a ust. 2 u.s.u.s., w tym decyzji wydawanych w postępowaniu nieważnościowym.

Powyższe stanowisko ma swoje źródło w uchwale Sądu Najwyższego, powoływanej przez ZUS (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011r. (I UZP 3/10)), której nadano moc zasady prawnej rozstrzygającej, iż od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

W świetle powyższego uprawnionym jest również pogląd, że rozstrzygnięcie, na mocy którego organ odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji ostatecznej, od której przysługiwało zainteresowanemu odwołanie do sądu powszechnego, również podlega zaskarżeniu na podstawie art. 83 ust. 2 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie można bowiem uznać, że decyzja wydana w pierwszym etapie postępowania nieważnościowego, może podlegać kontroli dokonanej przez sąd administracyjny, podczas, gdy prawidłowość wydanej w sprawie decyzji rozstrzygającej o nieważności decyzji w identycznym postępowaniu nadzwyczajnym (art. 158 § 1 k.p.a.), podlegałaby weryfikacji (tak jak decyzja wydana na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) dokonywanej przez sąd powszechny.

W art. 83a ust. 2 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazano, że organ rentowy jest uprawniony do samodzielnego uchylecia, zmiany lub unieważnienia decyzji ostatecznej na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Wyjątki co do odmiennego, niż odwołanie do sądu powszechnego, trybu zaskarżania

decyzji organu rentowego zostały natomiast ustalone w art. 83 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wśród nich, zarówno decyzja w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji, jak również decyzja w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w tym zakresie, nie zostały wymienione.

Z art. 83 ust. 1 i 4 ww. ustawy wynika więc, że każda decyzja wydana przez organ rentowy w indywidualnej sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych podlega zaskarżeniu do sądu powszechnego, a jedyne wyjątki w tym zakresie dotyczą decyzji, które zostały enumeratywnie wymienione w ust. 4 powołanego przepisu. Dlatego też z tego względu należało uznać, że sąd powszechny jest właściwy do rozpoznawania odwołań od decyzji wymienionych w art. 83a ust. 2 tej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w tym decyzji wydawanych w postępowaniu nieważnościowym, które obejmują także odmowę wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji o objęciu ubezpieczeniem społecznym.

Powyższe stanowisko znalazło pełne potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013 r., sygn. akt II UZP 5/13., w który odmówił podjęcia uchwały w sprawie pytania prawnego Sądu Apelacyjnego dotyczącego tego, czy sąd powszechny jest właściwy do rozpoznania odwołania od decyzji administracyjnej odmawiającej wszczęcia postępowania z urzędu w sprawie unieważnienia decyzji ZUS. Pytanie dotyczyło zakresu działania art. 83b ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 z późn. zm.). Sędziowie jednak uznali, że w tym konkretnym przypadku ma zastosowanie uchwała siedmiu sędziów z 23 marca 2011 r. (sygn. akt I UZP 3/10) mająca moc zasady prawnej. Zgodnie z nią od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy z o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Wyjątki od tej zasady są bardzo precyzyjnie określone (np. dotyczą one świadczeń przyznawanych przez prezesa ZUS w drodze wyjątku) i nie ma konieczności ich rozszerzania.

W związku z powyższym przyjęć należy, iż Sąd powszechny jest właściwy do rozpoznawania odwołań od decyzji wymienionych w art. 83a ust. 2 u.s.u.s., w tym wszystkich decyzji wydawanych w postępowaniu nieważnościowym – także niniejszej.

Podkreślenia również wymaga, że wydanie przez organ decyzji w oparciu o przepisy kodeksu postępowania administracyjnego regulujące stwierdzenie nieważności decyzji (art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), nie ma wpływu na właściwość rzeczową sądu, którą oceniać należy przez pryzmat przepisu materialnoprawnego, wyznaczającego przedmiotowy zakres sprawy, której dotyczy. Oznacza to, że stosowanie w niniejszym przypadku przepisów k.p.a. nie zmienia zasady, iż decyzje wydawane na podstawie art. 83a ust. 2 powołanej ustawy, są decyzjami z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Rozpatrując niniejszą sprawę należy przede wszystkim mieć na uwadze, iż decyzja, w stosunku do której wszczęcia postępowania w sprawie nieważności dochodzi skarżąca, była już przedmiotem rozpoznania przez sąd powszechny, bowiem wnioskodawczyni M. R. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 27 stycznia 2011 r. w przedmiocie objęcia zainteresowanego ubezpieczeniami społecznymi do Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt: VIII U 1308/11).

Postępowanie w tej sprawie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2011 roku, którym Sąd oddalił odwołanie.

W związku z tym, Sąd Okręgowy uznał, że meritum sporu między Zakładem Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. a M. R. w kontekście jego poprawności materialnoprawnej było przedmiotem rozpoznania przez inny Sąd. Z uwagi na to, że rozstrzygnięcie przez Sąd o wadliwości decyzji następuje tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania należało zatem uznać, że orzekanie przez tut. Sąd o ewentualnych naruszeniach proceduralnych przez pozwanego jest całkowicie pozbawione podstaw i prowadziłyby do nieważności postępowania zgodnie z treścią art. 379 pkt 3 k.p.c.

Ponieważ odwołanie złożone w niniejszej sprawie dotyczy nowej decyzji organu rentowego – podlega ocenie merytorycznej Sądu – w konsekwencji czego, po przeprowadzonej wyżej analizie, należało odwołanie oddalić.

W konkluzji z przytoczonych wyżej względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w zw. z cytowanymi wyżej przepisami, orzekł jak w sentencji.

Sędzia SO Magdalena Graul